

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

VII.501.337.2014.KM

Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

Rzecznik Praw Obywatelskich z zainteresowaniem śledzi zmiany regulacyjne dotyczące sporządzania wokand sądowych z uwagi na prowadzoną od 2013 r. sprawę generalną. Wystąpienia dotyczące tej tematyki Rzecznik kierował do ówczesnych Ministrów Sprawiedliwości trzykrotnie (w dniu 22 lutego 2013 r. i w dniu 23 października 2013 r. o nr sprawy RPO-695861-I/12/KM oraz w dniu 21 marca 2014 r. o nr sprawy I.501.96.2014.KM). Problem ten sygnalizował w swoich wystąpieniach również Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych.

Rzecznik wskazywał w swoich wystąpieniach na dwa aspekty sporządzania wokand, które prowadzą do naruszenia konstytucyjnego prawa do prywatności obywateli. Poprzednio obowiązujące zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. MS Nr 5, poz. 22 ze zm.) przewidywało obowiązek sporządzania wokand w każdej sprawie, w której odbywała się rozprawa, niezależnie od utajnienia jej przebiegu, w tym umieszczania na niej danych osobowych świadków – osób poszkodowanych przestępstwem. Taka praktyka, w ocenie Rzecznika, powodowała ryzyko upublicznienia danych osobowych np. ofiar przestępstw seksualnych czy danych świadków i stron w sprawach, których charakter wymaga szczególnej ochrony np. w sprawach o ubezwłasnowolnienie. To ryzyko znacząco zwiększała praktyka, pożądana z punktu widzenia jawności działania sądów, umieszczania wokand w postaci elektronicznej na stronach internetowych sądów.

Ten stan prawny uległ zmianie dzięki nowej regulacji sporządzania wokand, wprowadzonej do aktu prawnego rangi rozporządzenia, która przewiduje możliwość utajnienia danych osobowych. Obecnie kwestię sporządzania wokand reguluje § 69 i 70 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. – *Regulamin*

urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2316 ze zm.). Przepisy przewidują, że w przypadku spraw opiekuńczych osób małoletnich, rozpoznawanych przy drzwiach zamkniętych, nie podaje się na wokandzie danych małoletniego. Ponadto, istnieje obecnie możliwość odstąpienia od podania na wokandzie imion i nazwisk stron lub uczestników postępowania nieprocesowego lub wezwanych osób z uwagi na ochronę moralności, bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego oraz ze względu na ochronę życia prywatnego lub inny ważny interes prywatny, a szczególnie dobro małoletniego pokrzywdzonego przestępstwem. Wprowadzenie tych przepisów pozwala lepiej chronić prywatność osób poszkodowanych przestępstwem oraz tożsamość osób występujących w innych sprawach, których charakter uzasadnia odstąpienie od tego aspektu jawności rozprawy.

Należy jednak zwrócić uwagę, że w dalszym ciągu pozostał nierozwiązany problem rangi aktu prawnego, w którym uregulowane zostały zasady przetwarzania danych osobowych na wokandzie sądowej. Zdaniem Rzecznika, treść wokandy i sposób jej udostępniania stanowi materię, która powinna zostać uregulowana w akcie prawa powszechnie obowiązującego rangi ustawy lub ewentualnie w rozporządzeniu wydanym na podstawie – wymaganego konstytucyjnie – szczegółowego upoważnienia dotyczącego tej materii.

Warto podkreślić, że umieszczanie danych osobowych stron postępowania, świadków czy oskarżonych na wokandach sądowych stanowi niewątpliwie przetwarzanie danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *o ochronie danych osobowych* (Dz. U. z 2015 r. poz. 2135 ze zm.). Konstytucyjny standard w odniesieniu do ochrony danych osobowych reguluje art. 47 ustawy zasadniczej, zgodnie z którym każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz decydowania o swoim życiu osobistym oraz uzupełniający go art. 51 Konstytucji. Przepis ten stanowi, że nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby (ust. 1), zaś władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym (ust. 2). Art. 51 w ust. 5 zawiera także formalną gwarancję, zgodnie z którą zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji ma określać ustawa.

Wskazać należy, że z upoważnienia do wydania przedmiotowego rozporządzenia – art. 41 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. z 2015 r. poz. 133 ze zm.) – nie wynika uprawnienie do wskazania, jakie dane mogą być zamieszczane na wokandach sądowych. Zgodnie z tym przepisem Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, określi, w drodze rozporządzenia, regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych określający

wewnętrzną organizację i porządek funkcjonowania sądów, porządek czynności w sądach, porządek urzędowania organów sądów i wykonywania zadań sędziów i asesorów sądowych pełniących funkcje kierownicze, tok czynności administracyjnych w sprawach należących do właściwości sądów, dopuszczalne systemy i rozkład czasu urzędowania oraz warunki udostępniania pomieszczeń dla uczestników postępowania, świadków i innych osób przebywających w sądach, uwzględniając zasady sprawności, racjonalności, ekonomicznego i szybkiego działania oraz potrzeby zapewnienia rzetelnego wykonywania zadań powierzonych sądom. W ocenie Rzecznika, tak sformułowane upoważnienie nie spełnia wymogów wynikających z art. 92 ust. 1 Konstytucji odnośnie do regulacji sporządzania wokand.

Przepis ten stanowi, że rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Zgodnie ze zd. 2 tego przepisu, upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu. Celem wytycznych zawartych w upoważnieniu jest co najmniej ramowe wskazanie treści, jakie ustawodawca pozostawia do uregulowania w rozporządzeniu. W ocenie Rzecznika, przedmiotowe upoważnienie nie zawiera wytycznych odnoszących się do materii związanych z przetwarzaniem danych osobowych na wokandach sądowych i z tego względu, wskazana regulacja może prowadzić do naruszenia art. 92 ust. 1 Konstytucji.

Z wyżej przedstawionego standardu konstytucyjnego wynika, w ocenie Rzecznika, konieczność wprowadzenia przepisów dotyczących wokand sądowych do aktu prawnego rangi ustawy lub wprowadzenia szczegółowego upoważnienia ustawowego do uregulowania tych kwestii w akcie wykonawczym do ustawy.

W związku z powyższym, stosownie do przepisu art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1648 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska na temat poruszonych problemów, a także – jeśli Pan Minister podziela moją ocenę – o podjęcie działań w celu dostosowania przedmiotowych regulacji do standardów przewidzianych w Konstytucji.

Do wiadomości:
Pani Edyta Bielak-Jomaa
Generalny Inspektor Ochrony
Danych Osobowych
ul. Stawki 5
00-193 Warszawa